

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

czwterćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Z powodu Zielonych Świąt gazeta dopiero wyjdzie we wtorek wieczorem.

Telegraficzna wiadomość Gaz. W. Ks. Pozn.

Bern, piątek 29. Maja. — Zgromadzenie związku szwajcarskiego powołane zostało na dzień 3. Lipca r. b. do ratyfikowania układu newszatzelskiego. — Przez zawalenie się szczyty w tunelu Hauensteinu zaciuci zostali 54 robotników.

Telegraficzne wiadomości.

Londyn, czwartek 28. Maja w nocy. — Na dzisiejszym posiedzeniu izby niższej odrzucony został większością głosów 312 przeciw 17 wniosek p. Roebucka o złożenie komisji celem wyśledzenia stosunków angielsko-brazylijskich.

Paryż, w piątek 29. Maja z rana. — Wczoraj zamknięto posiedzenie ciała prawodawczego po przyjęciu przezeń projektu bankowego.

Monitor donosi, że dwór przeniósł rezydencję swoją do St. Cloud; dalej donosi on z Algieru pod d. 26. t. m., że 24go stoczono świetną walkę i że wszelkie pożyczki Beni Ratom wzięte zostały.

Berlin, 29. Maja. — Najświętsze wiadomości. Akt łaski cesarza austriackiego, tak hojnie Węgrom i Włochom okazanej, słusznie pod niebiosa wszystkie pisma austriackie wynoszą twierdząc, że on nie wynikał wcale z chęci zjednania sobie umysłów, ale z ufności, że wzmacniającej się budowy monarchii, która uważa smętne wspomnienie peryodu rewolucyjnego jako anachronizm. W tej zasadniczej myśli, mówi gazeta austriacka, spoczywają wielkie nadzieje przewidzenia łączących się, wszędzie ozywających organizacji, w czem narodowości nie stanowią przeszkody. Cesarz uznał je, każdą w właściwym uprawnieniu, nadając prowincjom włoskim namiestnika korony i przywołując do ministerstwa Węgry. Jedność państwa atoli przez wzgląd na szczególności prowincjonalne, nie powinna doznawać szkody. W przewidzeniu jednoci państwa leży właśnie postęp siły politycznej, finansów państwa i dobrobytu narodowego, gdy prowincjonalna odrębność przejmuje wszelkie szczeble życia społecznego i politycznego.

W Anglii przynal ostatecznie parlament dotacją królowej.

Artykuł z Berlina 27. Maja w gazecie wrocławskiej zamieszczony, rozwodzi się nad notą duńską i utrzymuje, iż niemałe są koncesje w niej dla księstw wyrzeczone, przyznające im prawa prowincjonalne, pozwalające im swobodnie wyrażać swe myśli nad stanem konstytucyjnym kraju; niemniej ważnem jest, że rząd duński przychylając się do życzeń mocarstw niemieckich, zezwała na powołanie stanów prowincjonalnych, którym przedłożył przejrzany projekt konstytucyjny co do administracji prowincjonalnej. W tem jest oczywisty dowód, że terazniejsi ministrowie zerwali z polityką pana Scheela i uznają wyrządzoną niesprawiedliwość księstwom. Do mocarstw niemieckich, mówi gazeta wrocławska, należy czuwać nad tem, aby zerwanie to stało się całkowitem i uznanie winy ze strony rządu duńskiego było płodne w błogie skutki. — Gazeta Vossa z d. 29. Maja w sprzeczności z tem co korespondent wrocławski twierdzi, uważa w nocie duńskiej tylko nieco łagodniejszą formę, rzecz zaś tę samą, i dziwi się, że nota ta mogła nakłonić mocarstwa niemieckie do wstrzymania noty do bundestagu. Wszakże ministerstwo duńskie składa się z tych samych mężów, którzy dopuścili się byli razem z panem Scheelem krzywd i samowolności na prawach księstw. Minister Unsquard, który nigdy nie był w księstwach, który nie posiada języka niemieckiego, zaszczycony został tymczasowo administracją księstw. W tem dość wyraźnie przebiega myśl Danii, która i w razie obecny nie więcej nie okazała, jak nowy manewr odroczenia tej sprawy. Nota ta nie odpowiada wcale na kategoryczne żądanie mocarstw, pomija je umyślnie i nie pozwala, aby stanom prowincjonalnym księstw holsztyńskich przedłożona była konstytucja całego państwa. Prócz tego stany mają mieć tylko prawo radzenia a rząd rozstrzyga, nie mając obowiązku respektowania orzeczeń stanów prowincjonalnych.

Dowiadujemy się właśnie, że zaprowadzenie taryfy nowej celnj w Rosji i Polsce odroczone zostało na niejaki czas.

STATUT

nowego stowarzyszenia kredytowego dla Prowincji Poznańskiej.

(Ciąg dalszy.)

§. 6. Aż do całkowitego umorzenia długu, budynki zastawionej majątności, muszą być zabezpieczone najwyższą, ile można, w Poznańskim towarzystwie prowincjonalnym ogniewem, niemniej w tej samej objętości winien właściciel w czasie tym zabezpieczyć w towarzystwie przez dyrekcją stowarzy-

szczenia wskazanem, ruchomości od ognia, inwentarz od gradobicia i pomoru. Obowiązany wykazać się z tego każdej chwili, nadto porządne prowadzić rejestra gospodarskie i takowe na żądanie złożyć. (§. 3 nr. 5 lit. d.)

§. 7. Obligj kredytowe przez stowarzyszenie wedle załączonego formularza A wystawić się mające są zapisami długu, 4 proc. opłacającymi, które na każdego posiadacza brzmia (au portour). Będą one zaopatrzone kuponami na lat 5, podług szematu B mającymi być wystawione, niemniej talonem podług szematu C, upoważniającym do odebrania nowego szeregu kuponów.

Wygotowywane będą obligj na Tal. 1000, 200, 100 i 10, i wedle tych kwot podzielane w różne serye.

Po upływie 10. lat, rachując od dnia publikacji tego statutu, nie wolno wystawiać obligj kredytowych, wyjątek wtenczas tylko ma miejsce, gdy domagający się pożyczki przepisowi na końcu §. 1. zamieszczonem zadość uczynił, wygotowanie obligj kredytowych bez jego winy wstrzymane było aż po ten czas, albo w przypadku §. 10.

§. 8. Kwota ogólna wystawiać się mających obligj kredytowych, niemoże przechodzić całkowitej sumy kapitału hipotecznego stowarzyszeniu przypadającego. Członkowie dyrekcji są za to osobiście odpowiedzialni; przy każdej rewizji kasy albo czynności, należy się z tego wykazać, i komisarz państwa winien się przynajmniej raz w rok równie pod odpowiedzialnością osobistą o tem przekonać, niemniej i o sposobie w jakim powziął to przekonanie, i to wszystko obwieścić publicznie w pismach, w których publikacje stowarzyszenia dziać się muszą.

§. 9. Obligj kredytowe, stawające się własnością przez same wręczenie, tradycją, nie mogą być wcale posiadacza ich wypowiedzianymi, przez stowarzyszenie zaś w przypadku tylko amortyzacji wedle statutów dziać się.

§. 10. Zgubione, uszkodzone, przekłute, albo w inny sposób nie do poznania przekształcone obligj kredytowe winne być podług ogólnych przepisów prawa amortyzowane. Na mocy wyroku prawomocnego wygotowują się pod nową liczbą.

Kupony nie amortyzują się, ulegają tylko prawnemu przedawnieniu.

§. 11. Za pewność obligj kredytowych i wszystkich stąd wypływających praw odpowiedzialnem jest całe stowarzyszenie, a to w taki sposób, że, o ile nie może być zaraz uskuteczzone zaspokojenie z funduszu rezerwowego, wierzyciel jest moce, na wysokość należności przypadającej zażądać sądowo przekazania z prawem cesjonaryusza hipotecznego jakie sam wybierze, aktywów, należących się towarzystwu. Wszelkie prawa, które służą stowarzyszeniu do majątności albo do posiadacza onej, przechodzą przez to na niego.

§. 12. Z opłacających się przez dłużnika 5 procentowych prowizji, obraca się 4 procent na prowizję obligj kredytowych, 1/2 procentu na opędzenie kosztów administracyjnych stowarzyszenia, a 1/2 procentu na utworzenie funduszu rezerwowego. Kwoty do kosztów administracyjnych, do funduszu rezerwowego a resp. do funduszu amortyzacyjnego (§. 15) bez różnicy czasu przystąpienia a mianowicie zezwolenia pożyczki muszą być umorzone zaczawszy od dnia publikacji tego statutu. To, co wypadnie, może być natychmiast potrąconem przy wręczeniu obligj kredytowych.

§. 13. Fundusz rezerwowi winien urosć aż do wysokości 10 procentów całkowitej kwoty wygotować się mających obligj kredytowych (§. 7).

Tworzy się on:

- 1) Z wyluszczonej wyżej pół procentowych prowizji, aż dojdzie do wysokości 5 procentów.
- 2) Z prowizji swych własnych funduszu.
- 3) Z przewyższek kwot do kosztów administracyjnych.
- 4) Z wszelkich nadzwyczajnych wpływów, dozwolonych statutem.

§. 14. Wpływy do funduszu tego należy niezwłocznie zamienić na kapitał najmniej 4 procent prowizji przynoszący, a to w papierach państwa, lub przez państwo gwarantowanych, w krajowych listach zastawnych albo obligjach kredytowych. Fundusz ten ma służyć, aby pokryć wypłaty dłużników stowarzyszenia, w razie, gdyby nie wpływały, i te muszą być przeto nie tylko pościągane w najkrótszym czasie, ale nawet aż do ich uiszczenia, opłacana od nich prowizja po 5 od sta.

§. 15. Skoro fundusz rezerwany doszedł do wysokości 5 procentowej kwoty, w §. 13. podanej, wpłyną prowizye pod 1. tamże oznaczone do funduszu amortyzacyjnego; jeżeli zaś osiągnął wysokości 10 procentowej, obróca się wpływy (§. 13 do 2 i 4) na opędzenie kosztów administracyjnych, a ich przewyżki, jakieby były, wpływają także do funduszu amortyzacyjnego.

(Dalszy ciąg nast.)

każącego do ludu w Pathmos, wychwalając tak kompozycję jak wykonanie pod względem ugrupowania i rysunku osób; wyborne pojęcie przedmiotu i doskonale go narysowanie wynagradzało sówicie za niektóre błędy pod względem kolorytu. Chwalono także trzy wielkie obrazy Kocubiego wystawiające bitwy Suwarowa, a mianowicie: bitwę pod Novi, potyczkę w dolinie Muotto w Szwajcaryi i przejście przez most diabelski broniący przez Francuzów. Daleko niższymi od tych były dwa obrazy Sauerweida malujące wypadki z wojny krymskiej, tj. atak na redutę Szwarca pod Sewastopolem odparty przez Rosyan i zabranie przez kozaków czaty francuskiej. Między obrazami rodzajowymi było kilka zasługujących bezsprzecznie na zaszczytną wzmiankę. Malowidła Wołkowa, Tenkata a szczególnie Popowa. »Chłop wracający z miasta« zasługują bezsprzecznie na zaszczytną wzmiankę; najlepszymi jednak w tym rodzaju były trzy obrazki Reimera, okazujące, iż malarz ma wielki talent i nie jedną godzinę strawił przed płótnami Teniersa, przejął bowiem jego sztukę grupowania osób i ożywienia obrazu.

Między malarzami krajobrazów wyliczani są pp. Erassi (uczeń Calama), Bogomołow i Dawydów; obrazom ich przyznawano pewne zalety, lecz zarzucano pierwszemu, iż w krajobrazach wykończonych według wszelkich prawideł perspektywy, nie ma życia i duszy, natura zdaje się martwa; dwom drugim wskazywano błędy perspektywy.

Trzecią część wystawy zajęły portrety; na 254 obrazów, było 91 portretów, licząc w to portret psa, lecz zawsze psa znakomitego, bo należącego do w. księcia Mikołaja. Surawski, Tutrumow i Kawerina uważani byli za najpierwszych między portrecistami którzy swe prace dali na wystawę. Wielu znawców oddawało wielkie pochwały słicznym owocom i kwiatom Wasilejewa, oraz kilku kopiom Ksenofontowa zdjętym ze sławnych obrazów. Uskarżano się, iż najlepsi rosyjscy malarze jako to: Ajwazowski, Bogolubów i t. d. nie przysłali żadnych obrazów na wystawę.

W świecie literackim wielkie budzą zajęcie nowo powstałe dzienniki i przeglądy. Pisaliśmy już kilka razy obszernie o najważniejszym z nich, a już od roku wychodzącym w Moskwie kwartalniku Ruska biesiada, który jest organem stronnictwa postępowosłowiańskiego; wymienialiśmy kilka artykułów przedstawiających zasługi jakie Polska oddała Słowiańszczyźnie, a między innymi Rusi południowej. Również kilkakrotnie mówiliśmy o nowym przeglądzie »Przewodnik ekonomiczny«, poświęconym wyłącznie ekonomii politycznej; walczy on za wolnością handlu i przemysłu, a zasady jego i kierunek wskazaliśmy przytaczając w Czasie wyjątki z szacownego artykułu pana Wernackiego, będącego głównym redaktorem tego przeglądu.

W Czasie z 23. Kwietnia podaliśmy projekt pisma, które mają wydawać uczniowie petersburskiego uniwersytetu pod mianem: *Prace studentów petersburskiego uniwersytetu*. Dzisiaj wspomniemy o *Dzienniku dla Akcyonaryuszów*. Pierwszy jego numer zawiera dwie ważne rozprawy: *O jawności działań stowarzyszeń komandytowych i Rys historyczny prawa komandytowego w Rosyi*, która to rozprawa podaje zajmujące wiadomości historyczne o stowarzyszeniach w Rosyi. Niedawno wyszły *Roczniki noworosyjski i kaukazki* zawierają wiele ważnych statystycznych szczegółów o tych krajach; najważniejszym może artykułem Rocznika kaukazkiego są: *Tablice statystyczne handlu kaukazkiego od r. 1851 do 1855.* (Czas.)

Francya.

Paryż, 25. Maja. — Ostatniego rana swego terazniejszego pobytu w Fontainebleau, cesarz był jeszcze obecnym w lesie doświadczeniem orki plugiem parowym, który w meluńskim konkursie rolniczym okazał się bardzo skutecznym. Jego cesarska Mość, jak dodaje Monitor, była nader zadowoloną z narzędzia, które obiecuje wielką dla rolnictwa pożyteczność. — W tymże dzienniku czytamy wiadomość wyjętą z Journal du Loiret, że nawet orleańskie winnice, które bardzo ucierpiały od mrozu, nad wszelkie spodziewanie przyszły do siebie; pierwszy wypust dostał, jak mówią wincerze, wizytę od swego towarzysza, a drugi ten wypust, bardzo silny w tym roku, podobno stanie się wyjątkowo głównym wypustem.

— Chociaż co do udziału opozycji w wyborach nie wiele pewnego powiedzieć można, jednakowoż lista prowincyi Franche-Comté godna jest uwagi. Według niej wystąpią jako kandydaci: w Douac generał Cavaignac, w Valenciennes Garnier Pagès, w Lugdunie Jules Favre, w Paryżu Havin i Carnot, w departamencie Yonny Marie, w Pas de Calais Senard, w departamencie Eure et Loire Barthelémy dawny członek zgromadzenia konstytucyjnego i Bosselet.

— W Bordeaux przeniesiono przed kilku tygodniami ze starego do nowego ogrodu botanicznego magnolię, jedną z najpiękniejszych jakie w Europie żyją. Magnolia ta ma już lat 42 i doszła po nad ziemią wysokości 45 stóp reńskich. Ponieważ postanowiono zachować w całości wszystkie jej korzenie, trzeba było wydobyć razem z nią bryłę ziemi przeszło 500 stóp sześciennych zawierającą, tak, że ogółową wagę drzewa całego wraz z ziemią na przeszło 900 cetnarów szacowano.

(Kor. Cz.) Paryż, 20. Maja. — Hr. Hatzfeld odebrał onegdaj od swego dworu nowe instrukcje w sprawie newszatskiej. Ma rozkaz podpisania *mezzo termine*, tak jak zostało ułożone. Prusy zgadzają się na *mezzo termine*, bo przewidują następstwa zwłoki i utrzymywania w oporze Szwajcaryi przez Anglię. Książę Napoleon, chociaż stronnik przymierza angielskiego, dobrze tę rzecz wytłumaczył w Berlinie.

Zapowiedzenie małżeństwa królowny angielskiej z synem księcia pruskiego, było przyjęte w izbie lordów z oklaskami, a w izbie gminnej z głębokim milczeniem. Dzienniki angielskie domagają się, aby posag królowny był dany w kapitale i aby był nie zbyt wielkim.

Ostatni Examiner wyrzuca lordowi Palmerstonowi, że daje się motować przez Francję we Włoszech, w Szwajcaryi, w Persyi itd. Artykuł tego dziennika jest dowodem, że zbliżenie się Francyi do Prus i Rosyi było potrzebnem. Zbliżenie się ma teraz na celu interes: jedność Mołdo-Wołoszyczyny. Interes ten idzie tak, że go nie można zrozumieć. Niewielu wierzy w skuteczność jedności Mołdo-Wołoszyczyny, uważanej jako zapor. Wszystkim jest znana słabość ludu rumuńskiego i demoralizacja jego klas wyższych. Roku 1828 osmset bojarów było na żołdzie rosyjskim i to lichym; w roku 1853 wojsko rumuńskie chociaż liczyło 10,000 ludzi, nie odegrało żadnej roli.

Pa Patrię i wielu innych pisarzy utrzymuje ciągle, że pochód Rosyi na Indye jest podobny. Anglicy utrzymują zupełnie przeciwnie. Według nich pochód ma być niepodobnym, a gdyby był podobnym, pochód ten ma wymagać całkowitego opanowania Kaukazu, co już ma być bardzo trudnem. Anglicy dodają, że chociaż Anglia straciła na nim w formie, zyskała w gruncie na traktacie anglo-perskim, bo ograniczyła liczbę konsulów rosyjskich w Persyi, bo zagroziła Rosyi drogę do zaborów i mieszania się w sprawy afganińskie. Piszę to jedynie dla zawiadomienia czytelników o opinii Anglików. Amerykanie, z którymi lord Palmerston i lord Napier chcą zostawać w rasowej przyjaźni, i których przyjaźnią Times grozi Francyi, dają Anglii nowe dowody swęj zyciowości. Wyciągnęli oni już 24 okręty rosyjskie zatopione w Sewastopolu....

Wysłanie sił francuskich do Chin, zdaje się być tylko odwleczeniem i to jak mówią, z przyczyny chęci spiesznego załatwienia sprawy rumuńskiej.

Akcyje dróg rosyjskich nie sprzedają się na giełdzie paryskiej, ale się sprzedają w kulisie. Pereire rozdaje dziennikarzom po 50 akcyj, tak zwanych libero-wanych, to jest, rachując akcyje po kursie dzisiejszym, robi im prezent 7,500 fr.

Francya nie jest rada z wyniesienia na ministra spraw zagranicznych młodocianego syna Reszyda baszy, ale jest rada z wielu rzeczy, które się dzieją w Turcyi, szczególnie z upadku finansowych kompanij angielskich. Francya popiera zakładającą się kompanię żeglugi na Dunaju i Serecie, którą się trudni kapitan Magnan. Kapitał kompanii ma wynosić 12 milionów.

Examiner powstaje na przewagę Francyi na lądzie stałym, a Post na przewagę katolicyzmu. Francya i katolicyzm idą i muszą iść w parze.

Z powodu obecności królowej pruskiej i arcyksiężnej Zofii, przyjęcie księcia Napoleona w Dreźnie zrobiło tutaj jeszcze większe wrażenie niż przyjęcie w Berlinie. Księżniczka, którą mu dają za żonę, ma mieć obok piękności wiele powagi. Zgadza się to z charakterem księcia. Książę Napoleon ma dwa rodzaje postępowania: publiczne które jest surowe i prywatne które jest zażyłe. Nadmienię, że dwór Palais Royal utrzymuje ciągle i systematycznie, iż książę Napoleon pojechał do Berlina w interesie.... Włoch. Książę ma wrócić do Paryża pojutrze.

Wszyscy wiedzą, że przed wyjazdem z Fontainebleau W. książę Konstanty długo konferował z cesarzem i hr. Walewskim, ale co mówił? co proponował? Utrzymuje się jeszcze dzisiaj uporczywe przekonanie, że cesarz Aleksander przybędzie do Paryża, albo że się zobaczy z Napoleonem III czy to w Niemczech, czy w Szwajcaryi. Mają się o to starać głównie Prusy. Cesarz Napoleon miał zawsze projekt zebrania wielkiego kongresu monarchów. Czy w interesie swęj korony, czy w interesie Europy? Zapewnie w obydwóch. Wiadomość, że cesarz nie pojedzie tego lata do Biarritz, może się wiązać z projektem monarszego kongresu,

Austria.

Wiedeń, 27. Maja. — Liczba uwięzionych, którzy uwolnieni zostali z fortec w skutek amnestyi, wynosi do 400; z więzień czeskich wypuszczono na wolność 125 więźniów politycznych.

Rozmaite wiadomości.

— Nadeszły już szczegóły o pożarze w Bystrzycy w Siedmiogrodzie, który się zdarzył jak donieśliśmy 18. Kwietnia w nocy. Ogień zniszczył 156 domów i 207 zabudowań gospodarczych tudzież kościół jeden. W tym pożarze straciło 7 osób życie, a 8 inne osoby mało zostawały nadziei wyleczenia się z oparzeń. Większa część budynków zgorzałych, była stawianą z drzewa a w ogóle wszystkie kryte gontem, deskami lub słomą; dla tego ratunek był trudny, a ogień szybko się szerzył.

Wiadomości literackie.

Poznań, 23. Maja. — »Przyrody i przemysłu« Rok II. wyszedł Nr. 22. i zawiera: O kometach przez Dra Urbańskiego. — Część praktyczna. Przemysł. Narzędzia i maszyny rolnicze uznane za najpraktyczniejsze (ciąg dalszy), przez H. Cegielskiego. Popularny wykład fotografii z dodatkiem zastosowania jej do rytownictwa (ciąg dalszy), skreślił Konrad Brandel i Banzemer. — Przegląd ruchu literackiego i naukowego w dziedzinie nauk przyrodzonych. Jeszcze słów kilka o słownictwie panów Filipowicza i Tomaszewicza przez A. W.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie d. 30. Maja 1857.

P l o d y.

Zyto*) na Czerwiec 39 list., na Lipiec 39½ list., 38½ pien.
Okowita**) na miejscu (bez beczki) 21¾—22⅙ tal.; (z beczką) na Czerwiec 22½ list, ⅙ pien., na Lipiec 23 list, 22⅙ pien., na Sierpień 23½ list, ⅙ pien.

I dziś także zawierano mało znaczące interesa.
*) za węcpiel po 25 szelli. **) za beczkę po 9600 % Trallesa.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 29. Maja.

Pszenvica 48—84 tal.

Zyto 43—43½ tal., na Maj Czerwiec 43—¼ tal., na Czerwiec Lipiec 43—¼ do ¼ tal., na Lipiec Sierpień 43¼—¾—⅝ tal., na Wrzesień Październik 43—44 do 43¾ tal.

Olej rzepiowy 17¼ tal., na Maj 17¼—⅞ tal., na Maj Czerwiec 16⅝ tal., na Czerwiec Lipiec 16⅝ tal., na Lipiec Sierpień 15⅝ tal., na Wrzesień Październik 14½—⅝ tal., na Październik Listopad 14¾ tal.

Okowita bez beczki 26 tal., na Maj 26—⅝—¼ tal., na Maj Czerwiec 26 do ½—⅝ tal., na Czerwiec Lipiec 26—½—⅝ tal., na Lipiec Sierpień 27—26¾ tal., na Sierpień Wrzesień 27—¼—27 tal., na Wrzesień Październik 27—26¾ tal., na Październik Listopad 26 tal.

Szczecin, 29. Maja.

Pszenvica 74—90 tal.

